

[Finansministeren.]

skridelser fremkommer ved forslaget's realisation, idet en finansiell kritik naturligvis må kræve et nøgternt overslag beregnet på grundlag af de pris- og lønningsniveauer, som er gældende på udarbejdelsestidspunktet, og uden at der afsættes for store beløb til uforudsete udgifter, som man på forhånd intet grundlag har for at bedømme rimeligheden af. Det er min overbevisning, at man ved at gå den modsatte vej, altså ved i overslagene at budgettere mere rundeligt, vel kan formindske risikoen for, at den søgte bevilling overskrides, men at det på den anden side vil medføre, at statskassens samlede udgifter vil gå i vejret; et for rundeligt overslag stimulerer sjældent til tilbageholdenhed overfor udgiftskrav under foretagendets gennemførelse.

Med hensyn til de foranstaltninger, den enkelte fagminister må træffe, for at de givne bevillinger ikke overskrides, vil jeg gerne sige også et par ord.

Denne side af sagen indeholder efter min mening to problemer, nemlig dels fagministerens stilling overfor bevillingsmyndighederne og dels spørgsmålet om de foranstaltninger, den enkelte styrelses chef bør træffe, når det viser sig, at hans bevillinger ikke slår til.

Vender man sig nu først til fagministerens stilling overfor bevillingsmyndighederne, er reglen jo den, at budgettet for de enkelte statsinstitutioner — bortset fra statsbanerne og post- og telegrafvæsenet, som jeg vil omtale senere — er stærkt specificeret, og spørgsmålet er derfor, i hvilken udstrækning fagministeren skal rette henvendelse til bevillingsmyndighederne, når den enkelte konto overskrides. Her vil det være af betydning, om kontoen efter sin natur er kalkulatorisk eller fikseret, hvad der som regel er taget stilling til gennem kontobetegnelsen. Under førstnævnte kategori kan nævnes alle konti, som dækker udgifter, der ifølge særlige love skal afholdes af statskassen, f. eks. sociale udgifter, lønningsudgifter, statens tilskud til hospitalsvæsenet og de forskellige private skoleformer.

Med hensyn til de udgifter, der afholdes i overensstemmelse med lovens bestemmelser, er forholdet formentlig det, at ingen vil forlange, at selv meget betydelige overskridelser skal forelægges bevillingsmyndigheden gennem særlige skrivelser. Det ville også rent praktisk betyde en korrespondance med finansudvalget, som ville være ganske uoverkommelig. Når man dog på tillægsbevillingsloven optager de i finansårets løb foretagne reguleringer, er grunden

hertil egentlig ikke, at man søger nye udgifter hjemlet, for hjemlen findes i den særlige lov, men af oversigtshensyn benytter man lejligheden til på tillægsbevillingsloven at give et virkeligt billede af statens udgifter i det enkelte finansår, idet tillægsbevillingsloven har den dobbelte funktion at supplere udgiftsbevillingernes hjemmel og at korrigere de på finansloven foretagne overslag.

Det vil efter min opfattelse være forsvareligt, at fagministeren forholder sig på tilsvarende måde, når der er tale om nødvendige overskridelser på andre konti af kalkulatorisk karakter, f. eks. konti for kontorhold, brændsel, belysning o. lign. Det ville også her blive ganske uoverkommeligt for finansudvalget at tage stilling til de talløse overskridelser af denne art, overskridelser, som navnlig ikke kan undgås i perioder med stigende prisniveau.

En anden meget omfattende gruppe er bevillingerne til statens bygge- og anlægsarbejder, herunder også skibsbyggeri. Dersom det oprindelige overslag her har været forsvarligt og der ikke er ændret i den plan, som var lagt til grund for beregningen, og dersom udgiftsstigningen her blot skyldes prisstigninger, mener jeg ikke, at fagministeren er forpligtet til at søge bevillingsmæssig hjemmel til en sådan udgiftsstigning. Hvis det altså eksempelvis viser sig, at en statsbanefærge udelukkende på grund af løn- og prisstigninger bliver dyrere end forudsat, omfattes denne prisstigning af den en gang givne bevilling, uanset at selve kontoen er opført med et mindre beløb. Hvis man derimod beslutter sig til at bygge en færge, der er større end den oprindeligt projekterede, eller man på anden måde er gået udenfor forudsætningerne for den givne bevilling, f. eks. ved en række instrumentanskaffelser, som ikke har været medtaget i planen, vil ny bevillingsmæssig hjemmel naturligvis være nødvendig.

Medens det aldrig har været omtvistet, at finansudvalget på rigsdagens vegne har ret til at få administrationens projekter belyst i alle tilfælde, har det været genstand for adskillige drøftelser, i hvilken grad det er praktisk og rigtigt, at rigsdagen binder de administrative myndigheder med hensyn til enkeltheder i deres budget. Særlig har man drøftet, om ikke statens driftsvirksomheder, statsbanerne samt post- og telegrafvæsenet, burde stilles ret frit. Det er blevet hævdet, at når man kræver, at virksomhederne skal drives efter forretningsmæssige principper, må man også